

LIVET I BOKSTAVSLANDET

LÄRARHANDLEDNING

INLEDNING / FÖRORD

VÄLKOMMEN TILL BOKSTAVSLANDET!

Livet i Bokstavlandet är UR:s tv-serie, som vill ge ett attraktivt komplement till läsundervisningen samt på ett lustfyllt sätt stimulera barn att knäcka läskoden. I den här lärarhandledningen hittar du också förslag på hur du med utgångspunkt i programmen kan arbeta vidare i klassrummet.

Serien och övningarna vill aktivera flera sinnen i lärandet och ta fasta på faktorer som enligt den senaste forskningen underlättar en positiv läsutveckling.

Alla barn behöver:

- våga öva sin fonologiska förmåga utan att bli bedömda
- få känna att de lyckas och att de kan
- få känna läslust och bli motiverade att läsa

Ovanstående punkter gäller i synnerhet barn som av olika anledningar har svårt att knäcka läskoden.

Med Livet i Bokstavlandet vill vi

- stärka den språkliga utvecklingen hos barn i årskurs F-1,
- överbrygga skillnader mellan starka och svaga läsare,
- förebygga läs- och skrivsvårigheter,
- öka läsförståelsen genom att bygga ordförrådet,
- ge barnen en känsla av att bokstäverna är en skatt, en magisk verktygslåda,
- fånga upp barnens iver och lust till att lära. Det skall kännas enkelt och lekfullt,
- betrakta barnen som flexibla nyskapare av språket, inte bara som användare av ett i förväg fastlagt och korrekt språk,
- förmedla en bild av att de redan ÄR språkanvändare,
- visa att läsförmåga ger barnet makt över sitt liv och vidgar därmed barnets värld och
- skapa ett alternativt socialt rum som är tillåtande, lekfullt och stimulerar till experiment. I den miljön kan språkliga innovationer tillsammans med befintliga läs- och skrivregler öppna dörrarna till en värld av nya möjligheter.

SERIEN LIVET I BOKSTAVSLANDET

Livet i Bokstavlandet består av 16 stycken fristående avsnitt à 15 minuter. Serien är uppbyggd av sketchprogram om bokstäver och ord. Man säljer bokstäver, bokstäver går sönder, rim försvinner och man lånar ord eller lämnar tillbaka dem man inte är nöjd med. Tittaren får bland annat möjlighet att lära sig känna igen en viss bokstav och förstå hur den låter, bredda sitt ordförråd,

lära sig hur sammansatta ord fungerar och skapa rim. Serien är full av humor, lekfullhet, kunskap och musik.

KARAKTÄRER

I Livet i Bokstavlandet möter vi de självsäkra men inte särskilt skickliga ordläkarna som opererar trasiga ord. Här finns också Dick och Doris som arbetar i Bokstavsbutiken. I Ordförrådet lånar Bobby och Epa ut ord till krävande kunder, och på polisstationen letar konstaplarna Lök och Sök efter rim som är på rymmen. Samtidigt sliter showartisterna på Bokstavsteatern för att få ihop den stora sång- och dansfinalen om bokstäver som avslutar varje avsnitt.

FOKUSBOKSTÄVER OCH TEMAN

Varje avsnitt fokuserar på en eller två bokstäver, som i sin tur skapar ett tema. Bokstäverna L och E blir LEK, B och O blir BLOD och P blir PIRAT. Det är kring dessa bokstäver och teman som samtliga sketcher – inklusive den stora teatershowen i slutet – kretsar. Varje bokstav hinner repeteras och användas i flera ord och i en mängd skilda sammanhang under programmet.

INSLAG OCH ÖVNINGAR

Till varje inslag i programmet finns en beskrivning av innehållet och vilka pedagogiska moment som tas upp samt förslag på övningar. Övningarna har en tydlig koppling till inslagens respektive pedagogiska mål; språklig/fonologisk medvetenhet, bokstavskänning, bokstavspråklyd-korrespondens, avkodning och ordförråd.

Tanken är att övningarna ska gynna även nybörjare och andraspråkslärande.

PEDAGOGISKT UPPLÄGG

Bokstavlandet ger pedagoger lekfulla verktyg för att hitta experimentlust i mötet med bokstäver och språk. Här är det högt till tak!

Programmet utgår inte från en specifik pedagogisk metod, utan består istället av ett antal pedagogiska moment som man vet underlättar barns lärandeprocesser. Urvalet är gjort i nära samarbete med sakkunniga pedagoger och syftar till att stärka den språkliga utveck-

lingen hos alla läsargrupper, oavsett förmåga och bakgrund. Ett viktigt mål är att stötta även barn som inte har draghjälp hemifrån i sin skriv- och läsutveckling.

SERIENS PEDAGOGISKA MÅL SOM KAN KOPPLAS TILL LGR II:

Eleven utvecklar sin förmåga att

- känna igen bokstäverna och lust att experimentera med dem,
- koppla ihop bokstavsformer och bokstavsljud,
- ljuda ihop bokstäver till ord,
- uppfatta att ljud rimmar och att själv skapa rim,
- på ett lekfullt sätt laborera med bokstävernas funktion i ord,
- få ett utökat ordförråd – eleven skall uppmuntras att nyansera språket och skapa förmåga att förstå och tolka omvärlden,
- visa att olika språk influerar varandra. Människor har flyttat eller rest i alla tider, vilket har hjälpt till att skapa det språk vi har idag och
- få motivation att lära sig läsa, skriva och förstå att språket ger makt, frihet och därmed handlingsutrymme.

MINI- OCH MAXINIVÅER

För att fånga in både de barn som ännu inte har börjat läsa och de som behöver gå vidare i sin läsutveckling har serien ett upplägg som rör sig på flera parallella kunskapsnivåer.

INSLAG/PEDAGOGISKA MOMENT/MINI- OCH MAXINIVÅER

SAMTLIGA INSLAG

I varje avsnitt möter vi bokstäver och deras respektive funktion för att forma orden i språket. Det görs genom ett lekfullt och laborativt förhållningssätt som skall väcka skaparlust och nyfikenhet inför språkets möjligheter.

Varje inslag har en mini- och maxinivå, som är till för att ge pedagoger nycklar till inslagens kunskaps-
spann. Inom detta spann kan även varje barn klättra, då den dramaturgiska formen är gjord så att man kan titta på avsnitten flera gånger och varje gång få med sig något nytt.

Mini: Förstå hur bokstaven/bokstavskombinationen ser ut och låter

Maxi: Kunna forma bokstaven och ge egna exempel på ord som börjar på bokstavsljudet inom ramen för temat

Mini: Förstå hur bokstaven/bokstavskombinationen ser ut och låter

Maxi: Kunna forma bokstaven och ge egna exempel på ord som börjar på bokstavsljudet inom ramen för temat

AVSNITTSTEMAN

För att underlätta för förståelsen för ordens innebörd är varje avsnitt inramat i olika teman.

Syftet är att skapa ett associativt rum som sätter igång tittarens egna tankar och idéer och på så vis ge eleverna möjlighet skapa sig en egen bild av den värld som målas upp för dem. Temat löper som en röd tråd genom avsnittet och ramar in varje inslag/sketch. Valet av teman är gjort utefter att de skall:

- ha avsnittets bokstäver i sig,
- vara lätta att säga,
- lätta att förstå och relatera till.

Mini: Se kopplingen mellan avsnittets bokstäver och temat

Maxi: Förstå hur temat hänger ihop med avsnittets bokstäver och självständigt kunna associera inom ramen för temat och ge egna exempel

VINJETTEN - PRESENTERA ALFABETET

Alfabetet finns med för att på ett lekfullt sätt presentera bokstäverna och underlätta inläringen av den alfabetiska ordningen.

Mini: Börja förstå att det finns många bokstäver och att känna igen några bokstäver

Maxi: Att kunna hela alfabetet och läsa upp det från A till Ö utan hinder

TEATERN - PRESENTERA BOKSTÄVERNA OCH KOPPLA DEM TILL ETT BEGREPP/ORD

Här har vi valt en kronologi som syftar till att bygga upp och utveckla den fonologiska förmågan hos barnen. Vi har fördelat 29 bokstäver på 15 (+ 1) avsnitt. Vissa avsnitt fokuserar på två bokstäver, andra en.

Mini: Att förstå vilka bokstäver programmet kommer att handla om och följa med den röda tråden som temat utgör, utan att kunna formulera temat i sig

Maxi: Att utan svårighet förstå hur avsnittsbokstäverna hänger ihop med avsnittstemat, samt kunna ge exempel andra ord inom temat alt. andra ord som börjar med bokstavsljudet.

BOOKSTAVSAFFÄREN

- VISA HUR BOKSTÄVERNA SER UT OCH LÅTER

Den fonologiska förmågan är avgörande för alla typer av läsare. Därför läggs stor tonvikt på att ange bokstavsnamn och bokstavsljud för den/de aktuella bokstäverna i avsnittens olika delar.

Mini: Att kunna säga det bokstavsljud och/eller bokstavsnamn som inslaget tar upp

Maxi: Att med lätthet kunna säga hur bokstäverna/bokstaven låter, vad den heter och hur den ser ut. Kunna identifiera vad tre ord som börjar på samma bokstav har gemensamt

ORDFÖRRÅDET – BREDDA ORDFÖRRÅDET

Ordförrådet har en avgörande betydelse för hur vi kan använda och nyansera vårt språk. Ett rikt ordförråd är också av stor vikt vid läsinlärningen.

Att stärka ordförrådet är särskilt viktigt för barn med annat modersmål än svenska. Därför tar ord och synonymmer stor plats i Livet i Bokstavslandet. Orden i Ordförrådet ser ut som den sak de beskriver. Ordet TOMAT ser ut som en tomat. Ordet FIKA ser ut som bullängder. Syftet är att ge barnen möjlighet att utläsa ordet med hjälp av association samt att stärka det visuella minnet.

Mini: Kunna identifiera vilket ord inslaget handlar om

Maxi: Kunna sätta ordet i en mening och sedan byta ut ordet mot en synonym

ORD SOM BÖRJAR LIKA - ORDENS INNEBÖRD OCH BETYDELSE

I de här sketcherna ställs en karaktär inför två ord som börjar lika men slutar helt olika – och därmed får vitt skilda betydelser. Tanken är att barnen ska uppmuntras att orka läsa klart. När de har sett sketchen några gånger kan de själva ligga steget före och läsa orden innan de ljudas av karaktären.

Mini: Att förstå innebörden i inslaget utan att kunna återge de exakta orden

Maxi: Ligga före i handlingen och "läsa" av varför det går som det går för karaktären innan det avsedda har skett

SJUKHUSET – SE BOKSTÄVERNAS OCH ORDENS DELAR

På sjukhuset försöker läkarna laga bokstäver och ord som gått sönder. Bokstäver och bokstavsdelar ligger huller om buller på en operationsbänk och läkarna får till uppgift att lista ut vad det är för bokstav eller ord som måste lagas. För att göra det behöver de testa bokstavsljud, hitta ord i ordet, skapa nonsensord, testa början och slut på ord etc.

Mini: Att följa med i historien och känna spänning inför att få reda på vilket ordet/bokstaven är.

Maxi: Att ligga ett litet steg före karaktärerna och lista ut vilket ordet/bokstaven är

RIM PÅ RYMMEN – LISTA UT RIM

På en polisstation och i ett nyhetsprogram efterlyses försvunna rim. De rim som är funna beskrivs i bild och ljudas fram. Nu gäller det att komma på vilket rim som saknas! I det här inslaget förklaras alltid vad ett rim är och hur man kan tänka för att komma på ord som rimmar på varandra.

Mini: Att följa med sketchen och uppfatta att orden låter likadant

Maxi: Att med lätthet ligga steget före och lista ut vilket rim som saknas och att hitta flera ord på samma rim

SAMMANSATTA ORD - VILKET ORD SKA DET BLI?

Inslaget visar hur man kan sätta ihop två ord och därigenom skapa ett nytt ord med en ny innebörd.

Mini: Man behöver inte förstå det specifika inslagens ord, bara att det går att skapa nya ord genom att lägga ihop två

Maxi: Följa med inslaget och se vilket ord som ska bildas. Förstå principen att två ord kan bilda ett tredje

FÖRSLAG PÅ AKTIVITETER KOPPLADE TILL LIVET I BOKSTAVSLANDET

Det finns förslag på övningar till varje avsnitt efter avsnittsbeskrivning.

Utöver det finns här nedan förslag på generella projekt/aktiviteter som klassen kan göra. Aktiviteterna har mer ämnesöverskridande karaktär och eleverna kan jobba med dem över lite längre tid.

När barnen i bokstavslandet ska lära sig läsa och skriva kan man tänka sig att de använder alla möjliga verktyg; kameror, lera, trä, klossar, collage, bilder, hitta på en bokstavsans, göra bokstäver med kropparna på golvet, sjunga avsnittssånger etc.

Övningarna nedan är skapade utifrån det perspektivet och betoningen ligger på ett multimodalt lärande där eleverna ges möjlighet att utforska sitt språk men även sig själva och sin egen kropp. Alla övningar passar inte alla elever och klasser, så här måste man känna efter vad som passar för ens egen klass.

Många barn i målgruppen kan ha svårt att själva hitta fram till UR:s tv-sändningar och UR Play. En hjälp för de barn som vill titta på Livet i Bokstavslandet hemma, kan därför vara att skicka med en länk till veckans avsnitt i till föräldrarna.

MEDIE OCH INFORMATIONSKUNNIGHET, MIK, I LIVET I BOKSTAVSLANDET

Oavsett om man har integrerat digitala plattformar i läs- och skrivundervisningen eller inte, så uppmuntras övningarna till att prova på olika material och metoder. Därigenom kan digitala plattformar vara ett av många redskap - ju fler sinnen som stimuleras hos barnen, desto effektivare lärandeprocess.

Det finns en MIK-anvisning på de övningar i handledningen, där det passar att använda digitala plattformar, och exempel på hur.

ÖVERGRIPANDE ÖVNINGAR

REKORDLÅDAN

(Passar klasser där flera elever har svenska som andraspråk)

En låda som klassen gör tillsammans där de kan samla in saker under dagen som anspelar på programbokstäverna, och/eller temat. I slutet av dagen går klassen igenom vad de lagt i lådan. Barnen motiverar själva hur de har tänkt. Här spelar det inte någon roll om det är svenska ord, eller om bokstäverna uttalas på olika sätt i på olika språk. En sak/bild etc. kan ha en färg som börjar på den bokstav man gått igenom etc. Nästa gång skall de försöka slå sitt tidigare rekord.

Här kanske vissa barn kommer att upptäcka att en del bokstäver är mer eller mindre vanliga i svenskan (ex. w, q, x). Kanske de är vanligare på något annat språk? Finns det flera bokstäver eller bokstavsljud i andra språk som inte alls finns i svenskan?

Syfte:

Bokstavlådan ger utrymme för en kreativ lek där barnens egna referenser, erfarenheter, språk och associationer ges plats. Taket skall vara högt och inget är fel.

Ju fler förmågor eller kunskaper som finns i klassen, desto lättare kommer de ha att slå sitt eget rekord. Barnen skall stärkas i känslan av att de kan och att alla språk som talas i klassen har existensberättigande och funktion för resten av klassen, att mångfalden berikar gruppen.

BOOKSTAVSBOKEN

Klassen gör en gemensam bokstavsbok som de arbetar med efter varje program.

I bokstavs-boken gör de egna förslag på ord till de inslag som tas upp.

Där kan barnen själva laborera med bokstäverna och orden som tas upp och komma på alternativa ord, rim, sammansatta ord, teman etc.

BOOKSTAVSEXKURSION (MIK)

Finns det bokstäver i skogen, på stan, hemma eller på bussen?

Gå ut i skogen eller i byn/samhället/centrum och leta bokstäver bland träd, grenar, blommor, hus, träd, gator, stolpar etc. Ta bilder med mobiltelefon, läsplatta eller digitalkamera och samla tills klassen har fått ihop till hela alfabetet. Bearbeta upplevelserna språkligt genom att t.ex. sammanställa, jämföra, beskriva, analysera etc. de olika bokstävernas utseende, material och betydelse (muntligt berättande). Gå vidare med att låta barnen bilda ord med hjälp av de utskrivna bokstäverna och uppleva att deras omkringliggande värld är full av bokstäver.

LETA LJUD (MIK)

(öva fonologisk förmåga)

Har staden ett språk?

Leta efter olika ljud i skogen, staden, hemma, i skolan;

bilar, mopeder, fåglar, fottramp, cyklar etc. Hur låter dessa? Går det att skriva de ljuden?

Spela in ljuden och spela upp i klassrummet. Barnen kan sedan uttala/säga ljuden och hitta bokstavsljud som de kan använda för att skriva ner dem med bokstäver. Ex: ssssus, brrrr, klappetiklappeti osv. Försök att bilda ord med hjälp av världens ljud. Sus, Klunk, Ooooo, Grr. Fantasin har inga gränser och inget är rätt eller fel.

LYSSNA EFTER LJUDET

Läraren säger ett ord, t ex MUS. Eleverna ska tillsammans högt rabbla alfabetet EFTER M.

Samtliga övningar kan göras efter alla avsnitt, både repetition och variation är viktigt. Vilken bokstav kommer EFTER? Läraren säger en bokstav och eleverna får räkna upp handen och säga vilken som kommer efter. Vilken bokstav kommer FÖRE? Läraren säger en bokstav och eleverna får räkna upp handen och säga vilken som kommer före. Eleverna kan uppmanas att själva leda leken.

BOOKSTAVSBYGGARNA - FORMA/SKRIVA BOOKSTAVEN (MIK)

Gör avsnittens bokstäver av möbler, böcker, suddgummin, pennor etc.

Gå ut i skogen/skolgården och leta på saker som har bokstavens form. Tillverka bokstaven av pinnar, kottar, stenar etc. Detta kan göras i samband med alla nya bokstäver. Den här övningen passar bra som en MIK-övning. Barnen kan fotografera sina byggen och konstruktioner och sätta samman på en digital anslags-tavla, eller skriva ut och sätta upp i klassrummet.

BOOKSTAVSUTSTÄLLNINGEN

När klassen samlat på sig ett helt bild- och bokstavsgalleri kan klassen göra en bokstavsutställning tillsammans med andra verk som producerats i samband med avsnitten såsom naturlådor, affischer, bokstavs-danser, sånger mm. (se avsnittsövningarna), och bjuda in föräldrar och vänner på vernissage!

A-Ö AVSNITT I- ALFABETET**TEMA: BOKSTÄVER****BESKRIVNING**

Första avsnittet är ett introduktionsavsnitt till hela serien, där ramberättelsen för hela serien introduceras; En teatergrupp måste sälja sin teater. Köparen är en teaterdirektör som ger gruppen i uppdrag att stanna kvar och göra en show varje kväll, på ett villkor; Showen måste handla om bokstäver. Vilka det blir bestämmer hon. Utifrån dessa ska de också hitta på ett tema som showen skall handla om. Teatern är räddad! I sjukhuset opereras ett trasigt ord som lämnats in akut och i Bokstavsbutiken får butiksbiträdet Dick en chans att övertyga en kund som tvivlar på nyttan med bokstäver. Första programmet handlar om alfabetet. Hur det ser ut, vad det består av och alla fantastiska ord man kan bygga med hjälp av bokstäverna i alfabetet. Programmet kretsar kring ord som har med böcker och läsande att göra presenterar vad mycket roligt man kan göra med bokstäver.

PEDAGOGISKA MOMENT:**Teatern**

I det här avsnittet av teatern får tittarna reda på hela programseriens röda tråd (ramhandling).

Bokstavbutiken:

Här får man veta vad alfabetet är, att bokstäverna är dess byggstenar och vad man har dem till.

Sjukhuset:

Laga ordet. Bygga ett ord av bokstäver och klura ut vilket ordet är.

Rim på Rymmen (polisen):

Här förklaras vad ett rim är. Det handlar om att avslöja vilket ord som saknas; SNOK – KROK – BOK

Sammansatt ord:

BOK – STAV. Lära sig principen för hur sammansatta ord fungerar.

FÖRSLAG PÅ ÖVNINGAR:**Forma bokstäver med kroppen**

Låt barn gruppvis (exempelvis 5 barn per grupp) forma bokstäver på marken med sina kroppar. När en grupp formar sin bokstav får de andra titta på den och säga vilken bokstaven är. Denna lek kan göras i samband med alla avsnitt.

Rim

Rimma tillsammans – vad låter lika på slutet? Tala om att orden kan böjas. Ta upp ordens betydelse, alltid är det någon som vet vad det betyder.

LÅSA – jäsa, snäsa, fräsa

LÅS - fräs, jäs, gräs

Sammansatta ord i kedja

”Om jag säger lek, vad säger du frågar läraren och pekar på en elev. Den eleven ska hitta på ett sammansatt ord (leksak). Därefter pekar eleven på en annan elev som får hitta på ett nytt sammansatt ord med det sista av orden (saklåda, sakletare) osv. Det får också vara tokord som sakskola, sakbok. Nästa barn ska nappa på det sista av de sammansatta delarna. Denna lek kan göras i samband med alla avsnitt.

Detektiverna (MIK)

Ge barnen i uppgift att hålla ögon och öron öppna, för det finns bokstäver och bokstavsljud överallt! Bara om man tittar, lyssnar och använder sin fantasi, upptäcker man att det kryllar av bokstavsformer och bokstavsljud. Hörnor på hus eller bord, gator, korsningar, kvistar, bollar eller en krokig väg. Buller, knaster, susande träd och brusande hav!

Överallt gömmer de sig, och nu vill de bli hittade!

Den här övningen passar bra som en MIK-övning. Barnen kan fotografera sina upptäckter och sätta samman på en digital anslagstavla, eller skriva ut och sätta upp i klassrummet

Den här övningen passar också som ett längre projekt som sträcker sig över ett par veckor. Eleverna kan då ha samlat på sig ett helt bildgalleri av bokstäver. Har de fått ihop till hela alfabetet. Kanske man kan göra en utställning och bjuda in föräldrar på vernissage när det är klart!

L & E AVSNITT 2 - ALLT ÄR LEK**TEMA: LEKA****BESKRIVNING**

Teatergruppen får bokstäverna L och E från teaterdirektören och bestämmer att temat för kvällens show ska vara att LEKA. Doktor Flax och de andra läkarna på Bokstavslandets sjukhus måste klura ut vilket ord det är som skadat sig, annars kan de inte rädda det! Ett rim har rymt och efterlyses på nyheterna och Dick i Bokstavsbutiken tycker absolut inte att man ska leka med så allvarliga saker som bokstäver – eller?

PEDAGOGISKA MOMENT:

Teatern

Avsnittets bokstäver och programtema introduceras.

Affären för bokstäver:

Förklarar hur bokstäverna L och E ser ut och låter. Ord med bokstäverna tas upp.

Skenet bedrar:

LEKSAK eller LEJON. Ord kan se lika ut, men ha helt olika innebörd. Inslaget handlar om att det är bra att läsa färdigt hela ordet.

Sjukhuset:

Laga ordet NALLE. Bygga ett ord av bokstäver och klura ut vilket ordet är. Öva bokstavsljud.

Rim på Rymmen (Nyheter):

Här förklaras vad ett rim är. Det handlar om att avslöja vilket ord som saknas; JUVEL, SPEL OCH (KAMEL).

Sammansatt ord:

LEK - STUGA. Lära sig principen för hur sammansatta ord fungerar.

ÖVNINGAR:

Rim

Rimma tillsammans – vad låter lika på slutet? Tala om att orden kan böjas. Ta upp ordens betydelse, alltid är det någon som vet vad det betyder.

LE – fe, de, ge, se, be, te, ve, påle, sele,

LER, ger, ser, ber, ter, mer, feer, läser, sover,

Ordförråd

- Vad betyder LE? Att le/smila och att vara le/elak – visa olika sätt att le och olika miner för elak.
- Vad betyder LEKA? Att leka/spela/låtsas/ - kom på olika slags lekar, spel, låtsassaker.
- Hur kan man LÄSA? –ligga och läsa, sitta och läsa, läsa högt, läsa tyst, läsa tillsammans, läsa en i taget, läsa med kompis, läsa med okänd, läsa fort, läsa sakta, läsa tydligt, läsa otydligt. Låt barnen prova på något av detta med varandra.

SÅNGTEXT

Kungen av Lek

Ref:

Jag är kungen av L

Jag är kungen av E

Jag är kungen av K

LEK blir det då

Vers:

Är man kung är man den som bestämmer

Då bestämmer jag att alla är mé!

för det stämmer att när man är vänner

blir det kuligare ju fler man é!

B & O AVSNITT 3 - DET KOMMER BLOD

TEMA: BLOD

BESKRIVNING

Att hitta på en show om B och O kan vara svårt. Men när Bruno kommer in på teatern och visar upp sitt sår efter ett fall från cykeln får Coco en idé. Samtidigt försöker en blodtörstig kund i Bokstavsbutiken köpa ett O. Hur ska Dick kunna övertyga henne om att köpa ett B istället? I Ordförrådet vägrar Bobby och Epa att ta tillbaka ordet OTUR och när en vampyr ska välja mellan BLOD eller BLOMMA slutar det inte som han tänkt sig.

PEDAGOGISKA MOMENT:

Teatern

Avsnittets bokstäver och programtema introduceras.

Affären för bokstäver:

Förklarar hur bokstäverna B och O ser ut och låter. Många exempel på ord med bokstäverna.

Skenet bedrar:

BLOD eller BLOMMA. Ord kan se lika ut, men ha helt olika innebörd. Inslaget handlar om att det är bra att läsa färdigt hela ordet, så man inte missar något.

Ordförrådet:

OTUR. Bredda ordförrådet inom ramen för det ord som tas upp. Inslaget tar också upp att ord kan få motsatt betydelse om man sätter ett O framför.

Sammansatt ord:

BLOD - PUDDING. Lära sig principen för hur sammansatta ord fungerar.

FÖRSLAG PÅ ÖVNINGAR:

Rim

Rimma tillsammans – vad låter lika på slutet? Tala om att orden kan böjas. Ta upp ordens betydelse, alltid är det någon som vet vad det betyder.

BLOD – stod, mod, god, lod, flod,

BLÖDA – flöda, föda, göda, röda, möda,

BLÖTT – rött, fött, mött, trött, hött, nött,

O – ko, so, sno, bero,

Ordförråd

- Vad betyder blodprov?
- Vad betyder provtagning?
- Hur kan man ta blodprov och andra prov?

Låt barnen leka och prova detta med varandra. I leken kan de känna igen sig och förstå att detta är blodprov och provtagning.

Hitta på sammansatta ord

Hitta på sammansatt ord, se ovan

Blod-tryck, blod-bank, blod-ådra, blod-pöl, blod-fläck, blod-givare, blod-sugare, fisk-blod, människo-blod,

O-lycka, o-smart, o-lika etc. Lyssna på orden och fundera på vad motsatsen kan vara.

Barnen kan berätta något om orden, alltid är det någon som vet vad det betyder.

Leka sjukhus

Barnen leker sjukhus. Några är doktorer, andra sjuksköterskor. Alla skriver/får hjälp att skriva en namnlapp att sätta på bröstet. Namnen börjar med B. Sjukhuset heter också något som börjar med B, t ex Barnens Bästa Sjukhus. Några barn gör en skylt.

På sjukhuset finns salar, det görs i ordning i lokalerna. I de olika rummen görs i ordning för lek. Ordappar med ord som blod, boll, bad, bok, blad, buk, burk, borr, ben, blomma, ballong, bakelse, bröd, barn, buss, busig etc. görs i ordning och används till att märka saker med eller annat som passar.

SÅNGTEXT

"BLOD"

Varje natt så vaknar vi
hungriga
då saknar vi
någonting på B

(han pratar om blod)

Våra magar kurrar så
då saknar vi
någonting att suga på
någonting på B

(ja, det måste vara blod)
blodigt börjar på B
å läskigt börjar på L
otäckt börjar på O
å darrande börjar på D

hur får man blod?
B L O D - det blir blod

(coco Katarina)
vi kan inte stoppa det
och varje gång vi hugger till
så droppar det

M & A AVSNITT 4 - JAG VILL HA MAT

TEMA: MAT

BESKRIVNING

Bokstavsteatern har fått uppdraget att sätta ihop en show om ett ord där bokstäverna M och A ingår, men hur ska det gå, när Dani är så hungrig att han knappt kan tänka? Bobby och Epa försöker hjälpa en kock att

hitta ordet hon behöver till sin sås och orden KRAM har mystiskt försvunnit och efterlyses på nyheterna.

PEDAGOGISKA MOMENT:

Teatern

Avsnittets bokstäver och programtema introduceras.

Affären för bokstäver:

Förklarar hur bokstäverna M och A ser ut och låter. Ord med bokstäverna tas upp.

Skenet bedrar:

MJÖLK eller MJÖL. Ord kan se lika ut, men ha helt olika innebörd. Inslaget handlar om att det är bra att läsa färdigt hela ordet.

Ordförrådet:

TOMAT. Bredda ordförrådet inom ramen för det ord som tas upp. Inslaget tar också upp att ord kan få motsatt betydelse om man sätter ett O framför.

Rim på Rymmen (Nyheter):

Här förklaras vad ett rim är. Det handlar om att avslöja vilket ord som saknas; RAM, GAM och (KRAM).

Sammansatt ord:

MAT - VRAK. Lära sig principen för hur sammansatta ord fungerar.

FÖRSLAG PÅ ÖVNINGAR:

Rim

Rimma tillsammans – vad låter lika på slutet? Tala om att orden kan böjas. Ta upp ordens betydelse, alltid är det någon som vet vad det betyder.

MAT – gat, fat, flat,

MATA – gata, flata, rata, skata, data

MATAS – gatas, flatas, ratas, skatas, datas

Ordförråd

Ta reda på hur olika matvaror, frukter, grönsaker etc ser ut. Gör ett besök i en MATBUTIK eller slå upp i en bok, eller på internet. Här kan olika kulturernas matvanor få lysa. Måla fina tavlor och sätt upp i klassrummet. Skriv en skylt med ordet ovanför. Ett annat alternativ är att låta barnen arbeta med sin favoritmat.

Hitta på egna sammansatta ord om Mat

Mat-kasse, mat-lista, mat-lust, mat-kö, mat-sal, skolmat, fest-mat, lyx-mat, vardags-mat etc.

Barnen kan berätta något om orden, alltid är det någon som vet vad det betyder.

Sammansatta ord i kedja

"Om jag säger mat, vad säger du?" frågar läraren och pekar på en elev. Den eleven ska hitta på ett sammansatt ord (mat-vrak). Därefter pekar eleven på en annan elev som får hitta på ett nytt sammansatt ord med det sista

av orden (vrak-plundrare) osv. Det får också vara to-kord som vrak-flagga, flagg-skata. Nästa barn ska nappa på det sista av de sammansatta delarna.

Muntligt framförande:

Låt barnen tillsammans hitta på en tokhistoria som bygger på den aktuella bokstaven. Läraren skriver den på tavlan.

Mataffären (MIK)

Nu ska det lagas mat i massor. Planera tillsammans: Först gör man en matlista, sedan en inköpslista med mat som ska inhandlas i en MATbutik., som byggs upp i klassrummet. Till den dagen kan barnen ha tagit med sig tomma matförpackningar, gjort frukter och grönsaker i lera, ritat skyltar med matvaror på. Mat med M och A. Makaroner, mos, mjölk, mango, muffins, mackor, apelsin, avokado, abborre ... Därefter lagar man mat.

Den här övningen passar bra som en MIK-övning. Barnen kan fotografera sina upptäckter och sätta samman på en digital anslagstavla, eller skriva ut och sätta upp i klassrummet.

SÅNGTEXT

MAT

Det finns ett M i början på mjölk och meloner
och majs mjöl och messmör och mos och makaroner
Merdwurst macka med majonnäs, moussaka,
minestrone soppa, mandelmussla, müsli, mockakaka
mördeg och marulk och inte minst muskot
M finns i början på allt som är gott gott

M A T är allt som är gott!

A kommer allra först i antipatsti
aromsmör, ansjovis, ajvar och ajoli
ananas, avocado, aprikos och apelsin
a-la-daube på aborre, Ankleverterrin
ankarstock, ambrosiakaka
Gillar du mat? kom hit får du smaka

M A T är allt som är gott!

Jag säger Mmmmmm
Jag säger Aaaaaaa
Jag säger M M M
Jag säger Aaaaaaa
Jag säger M M M M M
Jag säger Aaaaaaa
Jag säger M A T Mat alla kåka Mat

M? a
T? a
A? a!
MAT!

Det är M som i Middag
det är M som i Mums

A som i "Allihopa måste sätta sig bums"
Och när Maten lämnar kroppen gör den det med ett plums...

Men marmelad och muffins är ju också mat!

Jag säger Mmmmmm
Jag säger Aaaaaaa
Jag säger M M M
Jag säger Aaaaaaa
Jag säger M M M M M
Jag säger Aaaaaaa
Jag säger M A T Mat alla kåka Mat

Jag säger Mmmmmm
(som i muffins)
Jag säger Aaaaaaa
(de e mat)
Jag säger M M M
(som i muffins)
Jag säger Aaaaaaa
(för de e mat)
Jag säger M M M M M
(som i muffins)
Jag säger Aaaaaaa
(de e mat)
Jag säger M A T Mat alla kåka Mat

S & Å AVSNITT 5 – EN SÅNG OM EN SÅNG

TEMA: SÅNG

BESKRIVNING

Teatergruppen på Bokstavsteatern får bokstäverna S och Å från teaterdirektören – till Cocos stora förtjusning. Till Ordförrådet kommer Bokstavsländets största sångare för att lämna tillbaka sitt favoritord. Hur ska Bobby och Epa få honom på bättre tankar? De två poliserna Lök och Sök löser ännu ett fall med rim på rymmen.

PEDAGOGISKA MOMENT:

Teatern:

Avsnittets bokstäver och programtema introduceras.

Affären för bokstäver:

Förklarar hur bokstäverna S och Å ser ut och låter. Ord med bokstäverna tas upp.

Ordförrådet

SÅNG. Bredda ordförrådet inom ramen för det ord som tas upp. Inslaget tar också upp att när bokstäverna N och G står tillsammans uttalas de som ett språkljud; /ng/.

Rim på Rymmen (polisen):

Här förklaras vad ett rim är. Det handlar om att avslöja vilket ord som saknas; GÅS, MÅS och (LÅS).

Sammansatt ord:

FÅGEL – SÅNG. Lära sig principen för hur sammansatta ord fungerar.

FÖRSLAG PÅ ÖVNINGAR:

Rim

Rimma tillsammans – vad låter lika på slutet? Tala om att orden kan böjas. Ta upp ordens betydelse, alltid är det någon som vet vad det betyder.

SÅ – få, må, gå, brå, då, å, klå

SÅNG - gång, lång, fång, trång, bång, tång

SJUNGA – gunga, lunga, runga, tunga,

Sammansatta ord i kedja

”Om jag säger ”sång”, vad säger du frågar läraren och pekar på en elev. Den eleven ska hitta på ett sammansatt ord (sång-fågel). Därefter pekar eleven på en annan elev som får hitta på ett nytt sammansatt ord med det sista av orden (fågelfrön, fröpåse) osv. Det får också vara tokord som saskkola, sakbok. Nästa barn ska nappa på det sista av de sammansatta delarna. Denna lek kan göras i samband med alla avsnitt.

Ordförråd

Dela in eleverna två och två. Låt dem välja vilken sång de vill (på svenska) och byta ut ett ord till en synonym. Be alla läsa upp sina nya sångtitlar och diskutera tillsammans dess nya innebörd.

Muntligt framförande:

Låt barnen tillsammans hitta på en tokhistoria som bygger på den aktuella bokstaven. Läraren skriver den på tavlan.

Sång & rörelselek

Nu ska vi SJUNGA en SÅNG: Sjung sånger med ng-ljud. Gör rörelselekar till.

”Gunga åt öster och gunga åt väster”

Sjung den sång som finns i avsnittet. Hitta på egna sånger till bekanta melodier.

Dansa och slingra som S.

Klassen sjunger

Klassen lär sig Alfabetssången (vinjetmelodin)

Lyssna på den flera gånger och låt melodi och bokstäver hitta varandra. Ta det bit för bit tills hela sången sitter.

SÅNGTEXT

SÅNG

Jag sjunger en sång, med en gång

Så låter det Å så låter det

Å vad det Surrar på min tunga

Å vad jag gillar att få sjunga

Snöslask och Slit blir till Sol och Semester om du sjunger en Sång

Å Åska och Ångest kan bli Årets bästa Åk om du sjunger en Sång

Så Sjung S och sjung Å, Sjung en Sång

Ja för dÅÅÅ IÅÅÅter det bÅSSSt om du Sjunger en Sång

Hela ÅÅÅÅret blir FeSSSt med en Sång

Surpuppur Smälter och Smilgropar gror om du Sjunger en Sång

Åsneläpp med Ålmos blir ett ÅtrÅvärt skrÅvmÅl om du sjunger en sång

Så Sjung S och sjung Å, Sjung en Sång

Ja för dÅÅÅ IÅÅÅter det bÅSSSt om du Sjunger en Sång

Så Sjung Å och sjung S, Sjung en Sång

Hela ÅÅÅÅret blir FeSSSt med en Sång

N & U AVSNITT 6 - UT I NATUREN

TEMA: NATUREN

BESKRIVNING

Bokstäverna N och U är i fokus när Ami, Bruno, Coco och Dani ska sätta samman kvällens show. Men vad ska Bruno ha för kostym? Ami hittar en oväntad lösning. Idag vill alla hämta ut samma ord från Ordförrådet. När det sista är utlånat blir det kris och Bobbys och Epas kreativitet sätts på prov. Samtidigt har nya rim rymt och Nyheterna tar hjälp av en tittare. Och var tog Bengan vägen i snöstormen?

PEDAGOGISKA MOMENT:

Teatern

Avsnittets bokstäver och programtema introduceras.

Affären för bokstäver:

Förklarar hur bokstäverna N och U ser ut och låter. Ord med bokstäverna tas upp.

Skenet bedrar:

STUP eller STUGA. Ord kan se lika ut, men ha helt olika innebörd. Inslaget handlar om att det är bra att läsa färdigt hela ordet.

Ordförrådet:

NATUR. Bredda ordförrådet inom ramen för det ord som tas upp. Inslaget visar också att ord kan läsas baklänges och då få en ny innebörd.

Rim på Rymmen (Nyheter):

Här förklaras vad ett rim är. Det handlar om att avslöja vilket ord som saknas; HUND, GRUND OCH (RUND).

Sammansatt ord:

HUND - KOJA. Lära sig principen för hur sammansatta ord fungerar.

FÖRSLAG PÅ ÖVNINGAR:

Rim

Rimma tillsammans – vad låter lika på slutet? Tala om att orden kan böjas. Ta upp ordens betydelse, alltid är det någon som vet vad det betyder.

NATUR – sur, filur, ur, djur, bur, tjur, tur, hur, mur, flygtur.

VÄDER – kläder, fjäder, städer, badkläder, läder, fläder.

Ordförråd & Muntligt framförande (MIK)

Dela in barnen i grupper. Låt dem göra ett eget naturlandskap som naturen ser ut i; skogen, i parken, på månen, i havet, på andra platser på jorden, på vintern, sommaren, våren, hösten – det som passar gruppen. Använd gärna material som ni hittat ute.

Landskapen tillverkas på stora kartonger av olika material från skogen, papier mache, papper, lim, lera, färg etc. När allt är klart, presenteras det för de andra grupperna. Lär er nya ord i samband med det. Skriv också små lappar till de olika föremålen.

Sammanstatta ord

Hitta på sammansatta ord som börjar med ordet natur-, Natur-älskare, natur-teater, natur-lek, natur-ruta, natur-program etc.

Barnen kan berätta något om orden, alltid är det någon som vet vad det betyder.

Naturtema hela veckan/dagen (MIK)

Detta tema kan användas till olika saker under hela veckan.

Gå ut i naturen och plocka det som finns just då. Kottar, maskar, stenar, barr, käppar, pinnar etc. Hjälps åt att sätta ord på vad det är för föremål och att skriva lappar på dem. Lyssna efter i vilka saker finns det /N/ och leta på bokstaven på lappen.

SÅNGTEXT

Ut i NATUREN

Nu vill jag ut i N

Nu vill jag ut i N

N och U och U och N

Ut i NATUREN!

En noshörningsnos

En ny nyponros

De finns i naturen

Och Näbbmus, och Nors

Och nyckelpigor förstås

Finns också där i naturen

Ja Naturligtvis finns många djur på N

Nu vill jag ut i N

Ska du gå ut igen?

Nu vill jag ut i N

Vad hittar man i den?

N och U och U och N

Ut i NATUREN!

(alla)

N

U

finns i
naturen

en utter en ulv
en uggla en uv
det finns U i naturen

Och Urdjur är små
men såna finns ju ändå
de finns i naturen

Ja Underbart nog finns många djur på U
(på U, på U, på U)

F & I AVSNITT 7 -F SOM I FISKAR

TEMA: FISKAR

BESKRIVNING

Ami, Bruno, Coco och Dani får inte bara bokstäverna F och I, utan även en guldfiskskål från teaterdirektören. Är skålen ett tips på tema för kvällens show eller bara något för Coco att bada i? En fikasugen fiskare kommer till Ordförrådet och vill ha ett ord som är godare än det hon har fiskat upp. Ett nytt rim har rymt och Gloria och Garzia ber tittarna om hjälp att hitta det.

PEDAGOGISKA MOMENT:

Teatern

Avsnittets bokstäver och programtema introduceras.

Affären för bokstäver:

Förklarar hur bokstäverna F och I ser ut och låter. Ord med bokstäverna tas upp.

Ordförrådet:

FISKAR, SILL och FIKA. Breddar ordförrådet inom ramen för programtemat.

Rim på Rymmen (Nyheter):

Här förklaras vad ett rim är. Det handlar om att avslöja vilket ord som saknas; IS, PRIS och (SPIS).

Sammanstätt ord:

FISK - PINNE. Lära sig principen för hur sammansatta ord fungerar.

FÖRSLAG PÅ ÖVNINGAR:

Rim

Rimma tillsammans – vad låter lika på slutet? Tala om att orden kan böjas. Ta upp ordens betydelse, alltid är det någon som vet vad det betyder.

FISK - smisk, disk,

SEJ – dej, mej, tjohej, hej, nej, grej, tjei,

LAX – pax, snacks, dags, kax, galax, flax, strax, knax

SIK – lik, tik, fik, rik, dik, snik, slik

Ordförråd (MIK)

Ordfläta

Skriv temat lodrätt med versaler på tavlan. Kom tillsammans på fisk på varje bokstav. Läraren skriver dem.

Flodnejonöga

Id, indianlax

Sik, Sej, sutare, sill, svärdfisk

Karp, Kolja, Kummel

Abborre, Amerikansk hummer

Röding, Ruda,

Den här övningen passar bra som MIK-övning. Klassen kan googla och hitta olika fisknamn på bokstäverna.

Sammansatta ord

Fisk-ben, fisk-ögon, fisk-fjäll, fisk-rems, fisk-slem, fisk-gälar, fisk-fena, fisk-stjärt, fisk-kropp

Jämför orden med det som en människa har. Prata om fiskens öga och människans öga. Vad är det för likheter/skillnader. Vilken nytta har fisken av sin stjärt? Sina gälar? etc.

Måla fiskar (MIK)

Dela in i par eller i grupp. Måla stora planscher med en varsin fisk på. Ta noga reda på hur den ser ut och måla efter. Skriv skyltar ovanför.

Den här övningen passar bra som MIK-övning. Klassen kan googla och hitta olika bilder på fiskar som de sedan kan rita av. Planscherna kan sedan sparas med andra bilder som klassen gjort och ha med på bokstavsutställningen som klassen kan ha när de gått igenom alla bokstäver (se övergripande övningar och projekt).

SÅNGTEXT

Fisk

Jag e fisk och jag

börjar på F och det känns bra

vill du glida som jag

skaka fena först och nu gälar

Jag e fisk och jag

leker i vatten varje dag

tusenbröder har jag

och lika många systrar i vassen

kan du doppa huvet i sött

kan du doppa huvet i salt

kan du doppa huvet i blött

kan du hoppa i fast de e kallt

kan du simma som jag sam

kan du simma samma som

kan du komma håg mitt efternamn

FISK

R & Y AVSNITT 8 - RYMDEN ÄR OÄNDLIG

TEMA: RYMDEN

BESKRIVNING

Artisterna på Bokstavsteatern försöker hitta på ett ord med bokstäverna R och Y till kvällens show. Förslagen är många, men ett av dem är oändligt mer spännande än de andra. På sjukhuset är doktor Flax och doktor Bragg inte helt överens. Vilket är ordet som har varit med om en raketkrasch och nu ligger på deras operationsbord? Bobby i ordförrådet tar sig en oväntad flygtur och kommissarie Lök och Sök är ett förrymt rim på spåret.

PEDAGOGISKA MOMENT:

Teatern

Avsnittets bokstäver och programtema introduceras.

Sjukhuset:

Laga bokstaven R. Se bokstavens beståndsdelar och hur de sitter ihop.

Rim på Rymmen (Poliser):

Här förklaras vad ett rim är. Det handlar om att avslöja vilket ord som saknas; MYRA, STYRA och (FYRA).

Ordförrådet:

RAKET. Ett rymdord på R...? Leker med ordens innebörd och breddar ordförrådet inom ramen för det ord som tas upp.

Sammansatt ord:

RYMD - RAKET. Lära sig principen för hur sammansatta ord fungerar.

FÖRSLAG PÅ ÖVNINGAR:

Rim

Rimma tillsammans – vad låter lika på slutet? Tala om att orden kan böjas och även ändras lite. Ta upp ordens betydelse, alltid är det någon som vet vad det betyder.

RYMD, skymd,

RYMMA, skymma,

RAKET, paket, staket

RACKET, stacket, placket, snacket, packet, tacket,

RYS, mys, lys, nys, fnys, rys, fry

RYSA mysa, lysa, nysa, fnysa, rysa, frysa

Ordfläta / Ordförråd (MIK)

Skriv temat lodrätt med versaler på tavlan. Kom tillsammans på rymdord på varje bokstav. Läraren skriver dem. Tips till läraren: <http://www.ungafakta.se/lattlast/stjarnorplaneter/>

Rund,

Yttre, yta, tyngdlöst

Mars, Merkurius,

Dragningskraft,

Enormt,

Neptunus

Hitta på egna sammansatta ord om rymden

Rymd-färja, rymd-varelse, rymd-farkost, rymd-skepp, rymd-raket, rymd-tid

Raket-bränsle, raket-fort, raket-rök, raket-snabb

Barnen kan berätta något om orden, alltid är det någon som vet vad det betyder.

Sammansatta ord i kedja

”Om jag säger rymd, vad säger du frågar läraren och pekar på en elev. Den eleven ska hitta på ett sammansatt ord (rymd-färja). Därefter pekar eleven på en annan elev som får hitta på ett nytt sammansatt ord med det sista av orden (färj-kapten, kaptens-mössa) osv. Det får också vara tokord som varelse-moster, moster-mössa. Nästa barn ska nappa på det sista av de sammansatta delarna.

Rymdtema hela veckan/dagen (MIK)

Detta tema kan vara utgångspunkt för alla ämnen under veckan.

- Låna rymdböcker, läs på det temat. Sjung rymdsånger.
- Dela in barnen i åtta grupper. Tillverka en stor sol tillsammans av gult silkespapper som knölas ihop och limmas fast på ett stort papper. Varje grupp jobbar med en planet. De målar den, studerar den i böcker och på nätet. De skriver små lappar som stödord. Dessa lappar kan sedan sättas upp på planmålningen när de berättar.

Den här övningen passar bra som MIK-övning. Klassen kan googla och hitta olika bilder på planeter som de sedan kan rita av. Planeterna kan sedan sparas och ha med på bokstavsutställningen som klassen kan ha när de gått igenom alla bokstäver (se övergripande övningar och projekt).

SÅNGTEXT

RYMDEN

Rymden är oändlig
utan start och slut
försöker man förstå det
slår hjärnan bakut

Jag blir så Y jag blir så R
Ja jag blir YR av rymden för tänk så stor den är
Jag blir så R jag blir så Y
Ja jag blir RYsligt YR av att tänka på det där

R för RymdRaketer
Y för vår Yttersta gräns

TEMA: VÄDER

BESKRIVNING

V och Ä är dagens bokstäver på Bokstavsteatern och gänget gör en show om VÄDER. Bokstavsbutiken har jättemånga W. Är det en dubbelt så bra bokstav som V? På sjukhuset blir det panik när det kommer in en patient som ser ut som ett A – för vad gör man med de två prickarna som ligger bredvid och hos Epa och Bobby i ordförrådet blåser det oväntat upp till storm.

PEDAGOGISKA MOMENT:

Teatern

Avsnittets bokstäver och programtema introduceras.

Bokstavsaffären:

Förklarar hur bokstäverna V och Ä ser ut och låter. Ord med bokstäverna tas upp.

Sjukhuset:

Laga bokstaven Ä. Se bokstavens beståndsdelar och förstå hur de sitter ihop.

Ordförrådet:

VIND. Ett ord som kan ta sig flera uttryck. Leker med ordens innebörd och breddar ordförrådet inom ramen för det ord/orden som tas upp och programtemat.

Sammansatt ord:

VÄRME - SLAG. Lära sig principen för hur sammansatta ord fungerar.

FÖRSLAG PÅ ÖVNINGAR:

Rim

Rimma tillsammans – vad låter lika på slutet? Tala om att orden kan böjas och även ändras lite. Ta upp ordens betydelse, alltid är det någon som vet vad det betyder. VÄDER, kläder, gläder, städer, råder, fjäder, tjäder... VIND, kind, hind, lind, grind...

Sammansatta ord

Vind-kraft, vind-flöjel, vind-öga,
Väder-lek, väder-prognos, väder-program
O-väder, sommar-väder, vinter-väder, vår-väder, höst-väder, blöt-väder, torr-väder, toppen-väder, rusk-väder...
Barnen kan berätta något om orden, alltid är det någon som vet vad det betyder.

Ordförråd och muntligt framförande:

Alla barn sitter i en ring. Läraren börjar med att fråga;

- VET ni vad som hände mig igår när jag gick härifrån skolan igår??
- Nää, svar barnen
- Jo, DET ska jag berätta för er nu. Det var så att när jag gick över gatan här nere vid parken. (en plats

i anslutning till skolan som barnen känner till) så stod det en VÄDERKVARN (ord med anknytning till programtemat) där!

- Visst var det konstigt!? Och vet ni vad! Det stod någon framför väderkvarnen. Vem var det som stod framför? Ge frågan till något barn som vill svara.
- En grå katt, svarar ex. ett barn. Upprepa svaret och fortsätt;
- Ja, precis! Där stod en alldeles grå och lurvig katt. Väv in svaret och berätta vidare en kort bit...

Ge på nytt en fråga till barnen om vad som hände, vad katten eller någon annan gjorde, vart de åkte, varför etc. Väv in svaren i historien och fortsätt.

Någonstans på mitten är det dags att avrunda och komma fram till ett slut. Läraren styr historien med hjälp av de svar som barnen ger. Bejaka, väver in och fortsätter.

Vädertema hela veckan/dagen (MIK)

Detta tema kan vara utgångspunkt för alla ämnen under veckan.

- Sjung vädersånger
- Prata om vädret idag, igår, i somras, i vinter, på hösten, våren etc. Hur känns vädret? Låt barnen visa med kroppen hur det känns när det är kallt, isande, varmt, hett etc.

SÅNGTEXT

VÄDER

Jag gillar solsken och du gillar moln
Du diggar dimma och jag diggar storm
Jag faller för regnet och du dyrkar snön
Jag älskar det kalla och du tycker värmen är skön (du tycker värmen är skön)

De e V som i V Ä D E R

De e V som i V I

Har man bara på sig rätt kläder
lever vi i harmoni

De e Ä som i Ä L S K A R

De e V som i V Ä N

Vi är vänner i alla väder
V Ä N blir V Ä N

Högtryck som härskar är det jag vill ha

Haglar det hagel så hurrar ju jag

Kuling är kuligt, orkan är kanon!

Lågtryck och mulet och blötsnö det är min vision (av en skön situation)

De e V som i V Ä D E R

De e V som i V I

Har man bara på sig rätt kläder
lever vi i harmoni

De e Ä som i Ä L S K A R

De e V som i V Ä N

Vi är vänner i alla väder V Ä N

I olika kläder Vem är vem?

Det är som vi säger V Ä N blir V Ä N

H & T AVSNITT 10 - ALLT SOM HÄNT ÄR HISTORIA

TEMA: HISTORIA

BESKRIVNING

Gänget gör en show om hur det var förr i tiden med hjälp av bokstäverna H och T. Men är verkligen allt som har hänt historia? Bokstavslandets ordläkare får en svår nöt att knäcka när "en sån där som en riddare rider på" kommer in till sjukhuset. Dick vill inte sälja Bokstavsbutikens enda H – men hur ska han övertyga kunden om att köpa ett T istället?

PEDAGOGISKA MOMENT:

Teatern

Avsnittets bokstäver och programtema introduceras.

Bokstavsaffären:

Förklarar hur bokstäverna H och T ser ut och låter. Ord med bokstäverna tas upp.

Sjukhuset:

Laga ordet HÄST. Bygga ett ord av bokstäver och klura ut vilket ordet är. Öva bokstavsljud. Hitta ord i ordet.

Sammansatt ord:

SAND - SLOTT. Se hur två ord kan bli ett och lära sig principen för hur sammansatta ord fungerar.

FÖRSLAG PÅ ÖVNINGAR:

Rim

Hitta rim till ordet hatt: katt, fnatt, ratt, snatt, natt, patt...
Dela in eleverna i mindre grupper och låt dem tävla om vilka som hittar flest rim.

Ordförråd

Prata om vad som fanns förr i tiden. Lär er nya ord i samband med det. Rita och måla till.

För mycket länge sedan: Borg, riddare, lans, sköld...

För länge sedan: På Emils tid: Torp, plog, piga, dräng, hästskjuts...

Roliga historier – Ordförråd

Prata om att ordet "historia" kan betyda olika saker; saker som hände förr i tiden, en sak eller ett lands historia, en berättelse, ett skämt eller något som inte är sant. Berätta olika typer av historier.

Prata om skillnaderna.

Sammansatta ord (MIK)

Ge barnen i uppdrag att fotografera bilder på saker. Det

TEMA: KROPPEN**BESKRIVNING**

Gänget på Bokstavsteatern får i uppdrag att göra en show om någonting på K. Coco rusar runt som om hon har myror i kroppen. Det ger hennes vänner en idé. Doris försöker sälja ett Q till en kund. Varför är den så ovanlig, när den låter precis som ett K? Till Ordförrådet kommer en skamsen man som vill förvara ett litet ord som luktar mycket illa.

PEDAGOGISKA MOMENT:**Teatern**

Avsnittets bokstäver och programtema introduceras.

Bokstavsaffären:

Förklarar hur bokstäverna K och Q ser ut och låter. Ord med bokstäverna tas upp. Inslaget förklarar också att K och Q låter lika.

Sjukhuset

Laga ordet KNÄ. Bygga ett ord av bokstäver och klura ut vilket ordet är. Öva bokstavsljud. Hitta ord i ordet.

Sammansatt ord:

KROK - BEN. Se hur två ord kan bli ett och lära sig principen för hur sammansatta ord fungerar.

FÖRSLAG PÅ ÖVNINGAR:**Rim**

Hitta på rimord till kropp: topp, kopp, snopp, blopp, propp, mopp... Ett alternativ är att låta eleverna tävla i mindre grupper om vilka som hittar flest rimord på kropp.

Ordförråd/ Ordfläta (MIK)

Skriv temat lodrätt med versaler på tavlan. Kom på tillsammans, eller Googla på ord om kroppen på varje bokstav. Läraren skriver dem.

Knä

Ringfinger, rumpa,

Okben,

Panna

Pekfinger

Revben

Näsa, Nacke

Sammansatta ord

Hitta på sammansatta ord om kroppen.

Hel-kropp, knä-skål, knä-led, knä-skydd, skall-ben, ben-skör, hjärt-säck, finger-spets, nagel-band etc.

Barnen kan berätta något om orden, alltid är det någon som vet vad det betyder.

kan vara i klassrummet, på skolgården, eller på en utflykt till en historisk plats. Lägg in bilderna i ett digitalt program, alternativt skriv ut och plasta in dem. Låt barnen sedan testa vilka ord de kan skapa utifrån bilderna. Det kan vara befintliga ord, men även nya påhittade ord är bra.

Lyssna på ljudet

Låt barnen ställa sig framför spegel eller ett fönster och säga /H/. Vad blir det på rutan? Låt dem titta på varandras munnar och lyssna när de säger /H/. Berätta att "H" är en utandningsbokstav, att den kommer med andningen genom munnen.

Hitta på ord som börjar med /H/: häst, hel, hata, hota, historia, hemlig, hänga, hela, hemsk, hem. Låt barnen säga orden mot fönstret eller spegeln.

Muntligt framförande:

Låt barnen tillsammans hitta på en tokhistoria som bygger på den aktuella bokstaven. Läraren skriver den på tavlan. "Hästen Hugo hatar hästmat. När han ska äta hostar han hårt och hittar en hare i höet. Mums tycker Hugo och hotar haren...."

SÅNGTEXT

Allt som har hänt..

(REFR.)

Allt som har hänt de e H - de e Historia

Det som var nu har blivit Då - det blev Historia

T som i tiden den går - och blir Historia

Häng med så tar vi det från början igen

(VERSI)

Här e stenåldersmannen, han e härdig han

hugger ut allt han behöver, Hackar sten till sand

Vill han fiska gör han kroken av en gammal tand

Han var först på jorden att ha verktyg i sin hand

Ta och Titta hit ja e en faraon

Tror min Tron är av Titan och värd Typ en Triiljon

Tama Tigrar i mitt Tempel Trippar Tyst på Tå

Tutankamon Tar en Tango, Tusen Trälar ser på

(VERS 2)

Hoppla hej rider riddaren på hästens rygg

med hillebarden i handen känner hon sig trygg

hennes rustning e tung för den e gjord av stål

hon är glad ändå för hon e allas idol

(REFR.)

det som händer idag - ska bli historia

det som händer i morgon - ska bli historia

det som händer igår - de e historia

det går inte att stoppa! - allt blir historia

Tokord

Tala om bokstaven Q och hur den låter /k/. Barnen säger ord som börjar med /k/. Läraren skriver orden med bokstaven Q i stället. Qompis, qunna, sqolan, qom, qul, qula, qolla, etc.

Muntligt framförande:

Låt barnen tillsammans hitta på en tokhistoria som bygger på den aktuella bokstaven. Läraren skriver den på tavlan. "Kurre är en ekorre som bor i en koja i Kumla. Kurres mage kurrar så han kutar och hämtar kottar..."

Kroppstema hela veckan/dagen (MIK)

Detta tema kan användas till olika saker under hela veckan.

- Låna böcker om kroppen. Läs för barnen, låt dem titta i dem.
- Googla olika sökord på kroppen. Skriv ut bilder och skriv vad det är på bilden.
- Samla bilderna på en temavägg eller dyl.
- Sjung sånger om kroppen, t ex "206 ben har vi allihop"

Dansa - rörelselek (MIK)

Hitta på en egen bokstavsdans!

Klassen kan sjunga en alfabetssång samtidigt som barnen formar bokstäverna med sin kropp.

Dansen kan sedan filmas, kanske redigeras och visas för föräldrar på bokstavsutställningen (se övergripande övningar i handledningen)

SÅNGTEXT

KROPPEN

(call and response mellan en person och de andra. Alt. Sjunger alla tillsammans)

K Kan jag få kicka, kan jag
K Kan jag få kicka, kan jag
K Kan jag få kicka, kan jag
K Kan jag få kicka, kan jag
Annars får jag
Annars får jag
Annars får jag
Annars får jag
myror i min, myror i min
K K K K Kropp

(Person 1)

Jag vill lira krocket jag
Krocketen gör kroppen glad
krocket klubba ska man ha
till K som i krocketklubbmusik!

(Alla)

K som i Kropp
K som i Kropp
K som i K R O P P E N

(Person 2)

Och jag kan karate me!
Håll nu upp en tegelsten
så ska jag dela den i tre
K som i Karatekross!

(Alla)

K som i Kropp
K som i Kropp
K som i K R O P P E N

(call and response)

K Kan jag få kuta, kan jag
K Kan jag få kuta, kan jag
K Kan jag få kuta, kan jag
K Kan jag få kuta, kan jag
Annars får jag myror i min
Annars får jag myror i min
Annars får jag myror i min
K K K K Kropp

(Person 3)

Ingen kan kanot som jag
Jag kan kajaka jättebra
Paddlar det gör jag varje dag
K som i Kanotkanon!

(Person 4)

Quiche är en paj med ost uppå
börjar på Q gör den likaså
Q uttalas mest som K
Men det flyger fint ändå!

(Alla)

Q som i Quiche
Q som i Quiche
K som i

(call and response)

K Kan jag få kasta, kan jag
K Kan jag få kasta, kan jag
K Kan jag få kasta, kan jag
K Kan jag få kasta, kan jag
Annars får jag myror i min
Annars får jag myror i min
Annars får jag myror i min
K K K K Kropp

TEMA: GULD**BESKRIVNING**

Bokstaven G kommer till teatern - i ett kassaskåp. Ami, Bruno, Coco och Dani gör en show om GULD. Men ska de kunna enas om vad de ska ha på sig? I Bokstavsbutikens blir Dick väldigt nervös över att guldgrävaren ska få syn på det förgyllda G:et. Tänk om han får guldfeber! Poliserna Lök och Sök försöker hitta rimmet till Buga och Stuga. Men vad är det för surrande flygfä som stör deras koncentration?

PEDAGOGISKA MOMENT:

Teatern

Avsnittets bokstäver och programtema introduceras.

Bokstavsaffären:

Förklarar hur bokstaven G ser ut och låter. Ord med bokstäverna tas upp.

Skenet bedrar:

GULD eller GURKA. Ord kan se lika ut, men ha helt olika innebörd. Inslaget handlar om att det är bra att läsa färdigt hela ordet, så man inte missar något...

Sammanfatt ord:

GULD - KRONA. Se hur två ord kan bli ett och lära sig principen för hur sammansatta ord fungerar.

FÖRSLAG PÅ ÖVNINGAR:**Rim**

Låt eleverna hitta rim på ordet ägg: gnägg, skägg, lägg, dägg, vägg etc.

Ordförråd (MIK)

Be alla elever ta med sig en bild till den här lektionen, på sin finaste, viktigaste, mest betydelsefulla sak. Sätt upp alla bilder, så får de berätta vad det är och varför de tycker så mycket om just den saken. Bilderna kan sedan sättas upp på klassen digitala anslagstavla om det finns en sådan, eller så kan man spara dem till klassens bokstavsutställning (se under "övergripande övningar" i handledningen)

Sammanfatt ord

Hitta på sammansatta ord

Guld-fisk, guld-stjärna, guld-kant, guld-halsband, guld-ring, guld-armband, guld-ägg, guld-grävare, guld-gruva
Barnen kan berätta något om orden, alltid är det någon som vet vad det betyder.

Sammanfatt ord i kedja

"Om jag säger GULD (temaordet), vad säger du?" frågar läraren och pekar på en elev. Den eleven ska hitta på ett sammansatt ord (Guld-krona). Därefter pekar eleven

på en annan elev som får hitta på ett nytt sammansatt ord med det sista av orden (kronprinsessa, prinsessklänning) osv. Det får också vara tokord som kron-peng, peng-kista. Nästa barn ska nappa på det sista av de sammansatta delarna. Denna lek kan göras i samband med alla avsnitt.

Muntligt framförande:

Låt barnen tillsammans hitta på en tokhistoria som bygger på den aktuella bokstaven. Läraren skriver den på tavlan. "Det var en gång en guldgrävare som bodde i en gruva. Han hette Gunnar Guldklimp. Han hade två grodor som hette Goldi och Grobian. Grodorna var gjorda av grått guld och hade en gurka i gommen. En dag skulle Gunnar ut och fiska guldfisk. Han fick så mycket fisk att även grodorna fick smaka. Gott, tyckte de ..."

Lyssna efter ljudet

Alla barn får säga sina namn. De andra lyssnar om bokstaven G finns med i någons/någras namn. (Övningen kan göras på alla avsnitt).

SÅNGTEXT**Guld**

Jag är dyr jag är tung och jag börjar på G
Jag är ädelmetallen som alla vill se

(alla de andra)

De e guld de
de e guld de
På G på G som i guld de

Jag är slick, jag är stylish och gyllene fin
jag är mer exklusiv än en pärla för svin

De e guld de
de e guld de
På G på G som i guld

(alla)

Vi är guldet, och vi glimrar på varsitt vis
Vi är guldet, och vi får alla första pris

Jag är gossen av guld jag är glimmer och glam
För jag glittrar där bak och jag glänser där fram

De e guld de
de e guld de
På G på G som i guld de

och jag är populär, allas bästa kamrat
när jag glimmar omkring i 24 karat

De e guld de
de e guld de
På G på G som i guld

Vi är guldet, och vi glimrar på varssitt vis
Vi är guldet, och vi får alla första pris

Jag ser ut som en trashank som aldrig sett två!
Men jag hittade guld när jag grävde ett hål

De e guld de
de e guld de
På G på G som i guld de

Ja jag liknar en luffare det är ju sant
men nu pantar jag flaskor utav diamant

De e guld de
de e guld de
På G på G som i guld

Vi är guldet, och vi glimrar på varssitt vis
Vi är guldet, och vi får alla första pris

Visst är silver och platina trevligt och så
men på förstaplats kommer ju guldet ändå

De e guld de
de e guld de
På G på G som i guld de

Och den Gyllene regeln som gäller här
är att du är guld värd precis som du är

De e guld de
de e guld de
På G på G som i guld

Vi är guldet, och vi glimrar på varssitt vis
Vi är guldet, och vi får alla första pris

Vi är guldet, allra finaste du kan få
Vi är guldet, ändå olika utanpå

P AVSNITT 13 - DET KOMMER PIRATER!

TEMA: PIRATER

BESKRIVNING

Ami, Bruno, Coco och Dani ska göra en show om något på P. Det blir något betydligt farligare än prutt och mycket mer spännande än potatis. En oförsiktig Pirat kommer till Bokstavsbutiken med en trasig bokstav – men vilken är det? På sjukhuset måste läkarna ta betäckning. Ordet på operationsbordet kan smälla ordentligt. Livet i Bokstavlandet är ett underhållande ABC-program om vardagen i landet där bokstäver betyder allt.

PEDAGOGISKA MOMENT:

Teatern

Avsnittets bokstäver och programtema introduceras. Se

sambandet mellan bokstaven P och temat PIRAT

Bokstavsaffären:

Förklarar hur bokstaven P ser ut och låter. Ord med bokstäverna tas upp.

Sjukhuset

Laga ordet PISTOL. Bygga ett ord av bokstäver och klura ut vilket ordet är. Öva bokstavsljud. Hitta ord i ordet.

Sammansatt ord:

PIRAT - FLAGGA. Se hur två ord kan bli ett och lära sig principen för hur sammansatta ord fungerar.

FÖRSLAG PÅ ÖVNINGAR:

Sammansatta ord

Hitta på sammansatta ord;

Pirat-skepp, pirat-flagga, pirat-hamn, pirat-svärd, pirat-öga.

Sammansatta ord i kedja

"Om jag säger PIRAT (temaordet), vad säger du"? frågar läraren och pekar på en elev. Den eleven ska hitta på ett sammansatt ord (Pirat-skepp). Därefter pekar eleven på en annan elev som får hitta på ett nytt sammansatt ord med det sista av orden (Skepps-flagga, flagg-stång, stång-korv osv.) Det får också vara tokord som sakskola, sakbok. Nästa barn ska nappa på det sista av de sammansatta delarna. Denna lek kan göras i samband med alla avsnitt.

Lyssna på ljudet

Låt barnen ställa sig framför spegel eller ett fönster och säga /P/. Vad blir det på rutan. Låt dem titta på varandras munnar och lyssna när de säger /P/. Berätta att "P" är en utandningsbokstav, att den. Berätta att "P" är en explosiv bokstav, där p-ljudet exploderar ut. Hitta på ord som börjar med /P/: Potta, prata, pistol, påfågel osv.

Muntligt framförande:

Låt barnen tillsammans hitta på en tokhistoria som bygger på den aktuella bokstaven. Läraren skriver den på tavlan. "Pirre Pirat bor i Paradiset. Han har en pistol i sin pc..."

Piratskeppet – rörelselek

Sätt ihop borden i rummet, det är en båt. Barnen sätter sig på borden (i båten). Gunga i båten som om det stormar. Nu sjunger man piratsånger: "Sjörövar-Fabbe" och andra som klassen kan. Därefter ska barnen hitta en gammal sjörövarskatt. I den skatten finns allt möjligt som BÖRJAR på /P/: pistol, piratflagga, papper, pennor, papiljotter, pajas, potatis, papegoja, pipa, pappa, pengar, panda, polis etc. som barnen kommer på. Man kan också låta dem hitta på saker som SLUTAR på eller bara har ett /P/ i ordet, men det kan vara svårare. (lapp, tapp,

TEMA: CIRKUS**BESKRIVNING**

Ami, Bruno, Coco och Dani börjar göra en show på bokstaven C. Men just när de hittat ett tema upptäcker de ett bortglömt Z i lådan. Hur ska det få plats i showen? Bokstavsbutikerna får besök av en Clown som har svårt att förstå varför ordet clown inte börjar på K. Epa och Bobby tror sig veta precis vad den djurälskande damen i zebrarandig dräkt vill ha för ord, men skenet bedrar...

PEDAGOGISKA MOMENT:**Teatern**

Avsnittets bokstäver och programtema introduceras. Se sambandet mellan bokstaven C och temat CIRKUS. Inslaget tar upp att C kan uttals som /s/ och som /k/.

Bokstavsaffären:

Förklarar hur bokstaven C ser ut och låter. Ord med bokstaven tas upp. Förklarar och ger exempel på att C kan uttalas som /s/ och /k/.

Rim på Rymmen (Polis)

Här förklaras vad ett rim är. Det handlar om att avslöja vilket ord som saknas; MELON, KANON och (CITRON).

Ordförrådet:

ZOO, ZEBRA. Bokstaven Z dyker upp. Ord på C och Z där det finns djur (Zoo, Cirkus etc.) Leker med ordens innebörd och breddar ordförrådet.

Sammansatt ord:

CIRKUS - TÅLT. Se hur två ord kan bli ett och lära sig principen för hur sammansatta ord fungerar.

FÖRSLAG PÅ ÖVNINGAR:**Rimma**

zipp: dipp, flipp, hipp, tipp

zapp: lapp, papp, happ, napp, rapp, tapp osv.

Cirkustema hela veckan/dagen (MIK)

Nu blir det cirkus!

Bygg upp en cirkusarena i klassrummet/idrottshallen. Låt barnen hitta på cirkuskonster som de kan framföra för någon annan klass. Några kan vara en häst/zebra (en kompis eller en möbel) som de rider på och ställer sig upp på etc. Några kan vara clown, andra kan jonglera, gå på lina, rocka med ringar etc.

Ordförråd

Sedan skriver läraren vad ni gjorde på ett blädderblock eller tavlan. Barnen diktar och alla ord som sägs ska skrivas upp. Det kommer förhoppningsvis med ord som cirkus och clown etc..

Efteråt läser läraren och följer med med fingret. När ett

mapp, rapp, zapp, napp, happ, topp, kopp, sopp, mopp, nopp, galopp – ta också upp att det RIMMAR) (äpple, spola, apa, lapa, ripa, ropa etc. – ta också upp vad orden betyder). Varje barn får säga ett ord och samtidigt hoppa ner från båten och sätta sig på golvet så att man får in rörelse i leken. Sedan hoppar man upp och sätter sig igen och fortsätter leken.

SÅNGTEXT**PIRATER**

Ett P som i Pirat som i Pirat som i Pirat

Ett P som i Pirat som i Pirat som i Pirat

Jag är Pirat med Pistol och Papegoja

Jag Plundrar mat, Pallar Pärön och paté

En Potentat som slår sönder slott och koja

På silverfat vill jag Plocka min buffé

Men varje natt får jag Panisk Paranoia

För tänk om nå'n jag stulit av blev Putt På grund av det?

får sätta P

Får låta bli

med mitt Pirateri

P som i Pirat som i Pirat som i Pirat

Ett P som i Pirat som i Pirat som i Pirat

Jag är Pirat men hatar när det Pangar

för Privat är jag snarast Pacifist

allt detta Prat om Plundringar och Pengar

är bara tjat, jag tycker det är trist

Jag hoppar av, nu sticker jag, jag bangar

Jag ger tillbaks allt som jag tatt så får jag frid till sist

får sätta P

Får låta bli

med mitt Pirateri

P som i Pirat som i Pirat som i Pirat

Men Piraterna kan också va På låtsas!

Puckla På eller slå gör vi aldrig: vi kramas och Pussas.

Ja Piraterna kan också va På låtsas!

För vi Plundrar och Pangar och ger sen tillbaks alltihop-a

(Alla)

Pirater på låtsas

Pirater på Ploj

Pirater på låtsas

Skepp och hoj

ord med c kommer, markerar läraren särskilt att det låter /s/ (cirkus) eller /k/ (clown).

Hitta på egna sammansatta ord om Cirkusar

Cirkus-konster, cirkus-tält, cirkus-direktör, cirkus-manne, cirkus-häst, cirkus-karavan.

Barnen kan berätta något om orden, alltid är det någon som vet vad det betyder.

Sammansatta ord i kedja

”Om jag säger CIRKUS (temaordet), vad säger du?” frågar läraren och pekar på en elev. Den eleven ska hitta på ett sammansatt ord (cirkus-prinsessa). Därefter pekar eleven på en annan elev som får hitta på ett nytt sammansatt ord med det sista av orden (prinsess-klänning) osv. Det får också vara tokord som prinsess-hus, hus-fågel. Nästa barn ska nappa på det sista av de sammansatta delarna. Denna lek kan göras i samband med alla avsnitt.

Lyssna på ljuden

Skriv upp orden på tavlan och lyssna på ljuden

Citron

Cykel

Cello

Zebra

Zoo

Zappa

På svenska uttalas Z som /s/. Finns det någon i klassen som talar ett språk där bokstaven Z uttals annorlunda.

SÅNGTEXT

En sång om C

Din Cykel har det

Och leta i Containern hittar du det där

Cigarrer har det

Och bit i en Citron så känner du det där

Ett C är det

Och nu ska Cirkus Zebra visa er

(Refr.)

Här är våra Clowner

och här är alla Zebrorna

nu börjar våran Cirkus

Och den börjar på C

kom så ska du få se

(Vers)

En Zombie har det

Och om du går på Zoo så hittar du det där

Och Zinken har det

och springer du i Zick Zack ser det ut så här

Ett Zäta är det

Och nu ska Cirkus Zebra visa er

(Refr.)

Här är våra Clowner

och här är alla Zebrorna

nu börjar våran Cirkus

Och den börjar på C

kom så ska du få se

J & D AVSNITT 15 – JORDEN JÄSER AV J

TEMA: JORDEN

BESKRIVNING

Till teatern kommer bokstäverna J och D – tillsammans med en stor säck full med jord. Hur kan det vara en ledtråd? Till Bokstavsbutikens kommer en man och vill ha en resa till en bokstavsö. Men hur ska Dick och Dorris förstå vilken ö det är han menar? Läkarna på Bokstavslandets sjukhus kämpar med ett svårt fall som ger doktor Flax allergiska nysningar. Ett farligt rim på Paj och Kaj skrämmer nyhetsankaret Garcia Ankarman.

PEDAGOGISKA MOMENT:

Teatern

Avsnittets bokstäver och programtema introduceras. Se sambandet mellan bokstäverna J Och D och temat JORDEN.

Bokstavsaffären:

Förklarar hur bokstäverna J och D ser ut och låter. Ord med bokstäverna tas upp.

Sjukhuset:

Laga ordet DAMM. Bygga ett ord av bokstäver och klura ut vilket ordet är. Öva bokstavsljud. Hitta ord i ordet.

Rim på Rymmen (Nyheter)

Här förklaras vad ett rim är. Det handlar om att avslöja vilket ord som saknas; PAJ, KAJ och (HAJ).

Sammansatt ord:

JORD - KLOT. Se hur två ord kan bli ett och lära sig principen för.

FÖRSLAG PÅ ÖVNINGAR:

Jordentema hela veckan/dagen (MIK)

- Låna böcker om jorden. Läs för barnen, låt dem läsa och titta i dem.
- Hur ser jorden ut hos er? Fotografera jorden som den ser ut kring er skola. Stenar, träd, vattendrag, berg, skogar. Det kan också vara staden, vägar, hus och korsningar. Skriv ut bilderna och skriv vad det är på. Spara till ev. Bokstavsutställning.
- Skriv temat lodrätt med versaler på tavlan. Kom tillsammans på ord om jorden på varje bokstav. Barnen kan associera fritt om jorden som jordklot eller vad som finns i/på jorden.

Jord, jordgubbe,
Oväder, orm
Råttbo,
Daggmask
Eskimå,
Natt, nymåne

Ordförråd

Prata om ord som låter lika men som betyder olika saker.

Jord -vår planet

Jord -mull

Hjord - en flock djur

Gjord - sadelgjord, gjord som i klar

Hittar barnen andra sådana ord? (lock, får, rock, fil, mark, krona etc.)

Hur låter orden?

Prata om att ord får en annan innebörd när de sägs med kort vokal.

Dam – damm

Våt - vått

Lam – lamm

Brun – brunn

Tak – tack

Rot – rott

Hitta på egna sammansatta ord om Jorden

Jord-gubbe, jord-människa, jord-klot, jord-glob, mull-jord

Ren-hjord, får-hjord, hjord-fösare

Sadel-gjord, ren-gjord, salig-gjord

Barnen kan berätta något om orden, alltid är det någon som vet vad det betyder.

Sammansatta ord i kedja

”Om jag säger jord, vad säger du frågar läraren och pekar på en elev. Den eleven ska hitta på ett sammansatt ord (jord-klot). Därefter pekar eleven på en annan elev som får hitta på ett nytt sammansatt ord med det sista av orden (klot-rund, rund-form) osv. Det får också vara tokord som klot-hård, hård-mjuk. Nästa barn ska nappa på det sista av de sammansatta delarna.

Muntligt framförande:

Låt barnen tillsammans hitta på en tokhistoria som bygger på den aktuella bokstaven. Läraren skriver den på tavlan. ”Jordgubben Jolle jagar jaguarer. Just nu går jakten i Junibacken. Jag gitter inte jaga utan ligger och jäser i jacuzzin...”

”Disa är en dyster men duktig dammfärgad doktor. Hon dyker ner i doktorsväskan och hittar en diktafon. I den ska hon diktera om den dryga patienten Dag som hade dumsjukan...”

SÅNGTEXT

JORDEN

Jippikayey jag ska sej en sak till dig

Jorden är full av J

Dang diggi dang diggi vet du att

Det finns D i både Ditt och Datt

Japan, Jämtland, Jak och Jul

Jorden jäser av J

Dollar, Dalar, Dadlar och Damm

De e på D, de e D de e!

Jorden är rund min vän

så du kan alltid hitta hem igen

Drakflyg o jumbojet

du får resa på ditt eget sätt

Jorden är rund min vän

så du kan alltid hitta hem igen

Gå bara rakt fram så kommer du tillbaka hit

Jippikayey du kan lita på mej

J är helt min grej

Dang diggi dang diggi rätt och slätt

Det är D jag Diggar fett

Jazz och Jenka, Jitterbugg och Jive

Jorden Jäser av J

Danmark, Dublin, Damaskus, Dakar

D e på D, de e D de e!

Ö & X AVSNITT 16 - ÖKENEXPERTER PÅ JAKT EFTER X

TEMA: ÖKEN

BESKRIVNING

Till den sista föreställningen på Bokstavsteatern kommer teaterdirektören själv för att lämna en riktig utmaning: bokstäverna Ö och X. OM gruppen klara av den utmaningen har direktören lovat dem en riktig belöning... Doris och Dick ska just åka på ökensemester när de får besök av en kund – tror de. Till Bokstavslandets sjukhus kommer det in två små v:n. Doktor Vettman menar att de ska sitta ihop och bilda en bokstav, men vilken?

PEDAGOGISKA MOMENT:

Teatern

Avsnittets bokstäver och programtema introduceras. Se sambandet mellan bokstaven Ö och temat ÖKEN.

Bokstavsaffären:

Förklarar hur bokstaven Ö ser ut och låter. Ord med bokstaven tas upp.

Sjukhuset

Laga bokstaven X. Se bokstavens beståndsdelar och förstå hur de sitter ihop. Öva bokstavsljud.

Rim på Rymmen (Nyheter)

Här förklaras vad ett rim är. Det handlar om att avslöja vilket ord som saknas; LAX, SAX och (TAX).

Sammansatt ord:

ÖKEN - VÄXT. Se hur två ord kan bli ett och lära sig principen för hur sammansatta ord fungerar.

FÖRSLAG PÅ ÖVNINGAR:

Rimma

Tala om att X låter /ks/. Låt alla barn säga kss kss kss som om de lockar på katten. Säg orden Lax, tax, sax, max, mix, fix, riks, dricks och låt dem lyssna på x-ljudet.

Ökentema hela veckan/dagen (MIK)

- Läs en saga om öknen. Tala om ur där ser ut, att där är varmt och torrt.
- Välj tillsammans ut tre ord som har med öknen att göra. Sedan skall de söka bilder på orden. Alla väljer en varsin och skriver ut. Sedan skriver de ner sökordet under bilden.

Prata om ifall det finns fler ord som beskriver vad som syns på deras bilder.

Ordförråd/ Ordfläta

- Skriv temat lodrätt med versaler på tavlan. Kom på tillsammans, eller Googla på ord om öknen på varje bokstav. Läraren skriver dem. Tips till läraren:

Ökenråtta

Kairo (Egyptens huvudstad)

Emirat

Nomader

Sammansatta ord

Hitta på sammansatta ord som börjar med ordet öken: Öken-råtta, öken-jeep, öken-växt, öken-sand, öken-torr, öken-hetta etc.

Barnen kan berätta något om orden, alltid är det någon som vet vad det betyder.

Muntligt framförande:

Låt barnen tillsammans hitta på en tokhistoria som bygger på den aktuella bokstaven. Läraren skriver den på tavlan. "Örnen Örjan bygger bo i öknen. Örjan blev överkörd av en ökenräv. I Övermorgon ska Örjan köra till Övertorneå för att köpa höga höstlöv...."

Låt barnen tillsammans hitta på en tokhistoria som bygger på den aktuella bokstaven. Läraren skriver den på tavlan. "Två laxar bodde i en faxad saxask. Laxarna hette Max och Rax. Strax ska de på torget och fixa ax att mala till mjöl...."

SÅNGTEXT

ÖKEN med X

Ööööh det är så torrt

Ööööh jag längtar bort

Ööoken

Ööööh det är så hett

Ööööh jag luktar svett

Ööoken

Vi dansar i Öknen men ser inte röken av vatten

Vi söker i Ö som i Öknen ett kryss som ett X

Ett X som eXempelvis visar att "här ligger skatten"

Vi är Öken-eXperter - på jakt efter X

Ööööh -ver sten och sand

Ööööh- nskar vi kom fram

Ööoken

Ööööh -m i mina fötter

Ööööh- demarken tröttrar

Ööoken

PLATTFORMSSTRATEGI MED ABC-PROJEKTET FÖR ÅRSKURS F-I

Livet i Bokstavlandet är del av en stor satsning som UR gör på läs- och skrivämnet, där elever kommer att ges möjlighet att bearbeta, reflektera och utveckla sina kompetenser inom ett brett spektrum av läs- och skrivpraktiker på olika mediala plattformar.

Utgångspunkten för UR:s ABC-satsning är därför en lärande lek där barnen kan bli aktiva deltagare och medskapare. Andra ABC-program från UR är:

- Meka med ABC* – Radioprogram för Förskolan / 4-5 år.
- ABCRaketen* - Webb- och spel-app för alla barn mellan 4-7 år.

Det kommer även att produceras fler läs- och skrivprogram för flera målgrupper. På UR:s hemsida ur.se finns mer information om programmen.